

Beleidsinzet Justitie en Veiligheid en brede welvaart per artikel

Inleiding

Het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) werkt iedere dag aan een veiliger en rechtvaardiger samenleving door mensen rechtsbescherming te geven en waar nodig in te grijpen in hun leven. Op deze manier draagt JenV samen met zijn partners op verschillende beleidsterreinen bij aan brede welvaart voor alle Nederlanders.

De beleidsterreinen van JenV zijn cruciaal voor het tot stand brengen van een duurzame wereld volgens het brede, integrale begrip van duurzaamheid zoals dat in de Sustainable Development Goals (SDG's) wordt gehanteerd, met name het zestiende duurzame ontwikkelingsdoel. Dit doel moet vrede, rechtvaardigheid en sterke instituties bevorderen.

Conform de wens van de Kamer beoogt JenV het denken rond brede welvaart verder te verankeren in de begrotings- en beleidscyclus. Als startpunt hiervoor gelden de factsheets Brede Welvaart, die het CBS sinds 2023 op Prinsjesdag voor ieder ministerie publiceert. De factsheets bieden (op hoofdlijnen) inzicht in wat brede welvaart inhoudt voor de beleidsterreinen van de ministeries en geven aan waar die aan verschillende SDG's raken. Daarnaast bieden ze handvatten voor het politieke debat, door een vertaalslag te maken langs de departementale lijnen van beleidsthema's.

De indicatoren in de factsheet voor JenV hebben betrekking op slechts een deel van de beleidsterreinen van JenV. Het betreft bestaande indicatoren uit de CBS Monitor Brede Welvaart en SDG's. De factsheet biedt (slechts beperkt) inzicht in wat brede welvaart inhoudt voor enkele onderdelen van de JenV-beleidssterreinen en is dus nadrukkelijk geen directe afgeleide van het huidige JenV-beleid. De indicatoren worden door veel verschillende factoren beïnvloed. We leven bovendien in tijden van grote geopolitieke spanningen, die indirect of direct, hun impact (kunnen) hebben op onze samenleving. Buitenlandse inmenging en hybride activiteiten door (niet)-statelijke actoren zijn directe bedreigingen voor onze veiligheid en onze rechtsstaat en daarmee voor de brede welvaart

Politie

Brede welvaart dimensie hier en nu

- Om veiligheid optimaal vorm te kunnen geven voor de inwoners van Nederland is de aanwezigheid van instanties die optreden bij onrecht en onveiligheid en hulp verlenen als dat nodig is van belang. In dat kader beschikt Nederland over uitvoerende organisaties zoals de politie, veiligheidsregio's, brandweerkorpsen en het politiekorps in Caribisch Nederland. (SDG 16)
- De politie is een belangrijk instrument bij het beschermen van burgers en bij het bestrijden van georganiseerde criminaliteit die een bedreiging vormt voor de rechtsorde. Kernwoorden daarbij zijn waakzaam en dienstbaar in een turbulente samenleving en met gezag aanwezig in het digitale domein. (SDG 16)
- Voor de kwaliteit van het politiewerk is diversiteit waardevol. Iedere collega doet ertoe en iedereen moet zich binnen de politieorganisatie veilig, gezien en gewaardeerd kunnen voelen. (SGD 5, 10, 16)

Brede welvaart dimensie later

- De legitimiteit van de politie en haar optreden wordt bepaald door de verbinding met de samenleving en het vertrouwen dat burgers in de politie hebben. Die legitimiteit wordt uitgedaagd door snelle veranderingen.

- Daarom wordt onder de noemer “Politie in beweging” de komende jaren de organisatie beweeglijker en wendbaarder gemaakt en wordt extra ruimte gecreëerd voor de ontwikkeling van het politievak.

Brede welvaart dimensie elders

- Omdat maatschappelijke fenomenen en politiewerk zich steeds vaker niet alleen binnen onze landsgrenzen afspelen, zoekt de politie actief de samenwerking op met internationale partners. Dat gebeurt in het kader van internationale politiesamenwerking en de uitzending van politiefunctionarissen naar internationale (civiele) missies en operaties. (SDG 17)

Rechtspleging en Rechtsbijstand

Brede welvaart dimensie hier en nu

- De rechtsstaat beschermt burgers tegen een almachtige overheid en kwaadwillende medemensen en voorziet in vreedzame conflictoplossing. De rechtsstaat houdt de samenleving bijeen. Daarom is het behoud van een sterke democratische rechtsstaat in Nederland een eerste prioriteit. (SDG 16)
- Toegang tot het recht voor iedereen, waaronder toegang tot de rechter, is een belangrijke voorwaarde voor een goed functionerende rechtsstaat. Het waarborgen en versterken van die toegang versterkt niet alleen het rechtssysteem, maar draagt ook bij aan het vertrouwen van burgers in de overheid. Daarom wordt ingezet op het versterken van de toegang tot het recht. (SDG 10, 16)
- Voor maatschappelijke welvaart is de aanwezigheid van een onafhankelijke rechtspraak van belang. Dit ondersteunt de legitimiteit van de rechterlijke macht en daarmee de acceptatie van het optreden van rechters in de maatschappij. (SDG 10, 16)

Brede welvaart dimensie later

- Naast rechtsbescherming is gegevensbescherming een belangrijke pijler van een democratische rechtsstaat. Er worden nieuwe Europese verordeningen en richtlijnen verwacht, zoals de e-Justice Verordening, de AI Verordening en wijzigingen in de eIDAS Verordening, die verplichtingen opleggen aan organisaties binnen het rechtsbestel. Ook wordt een strategische visie ontwikkeld op internationale gegevensstromen en de invloed van globalisering op rechts- en gegevensbescherming, met als doel om internationale gegevensuitwisseling tussen publieke diensten te vereenvoudigen. (SDG 16, 17)

Veiligheid en Criminaliteitsbestrijding

Brede welvaart dimensie hier en nu

- De dreiging van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit zet onze democratische rechtstaat en onze nationale veiligheid onder druk. Daarom blijft de brede aanpak, waarbij een brede coalitie van overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties de handen ineenslaan, een prioriteit. Dit doen we langs de lijnen: voorkomen, doorbreken, bestraffen en beschermen. (SDG 16, 17)
- Om het lokaal bestuur en het bedrijfsleven zo effectief en efficiënt als mogelijk in staat te stellen de veiligheid te vergroten en weerbaar te maken tegen onveiligheid en criminaliteit zetten we in op een integrale en preventieve aanpak. (SDG 16, 17)
- Zowel de mate waarin burgers feitelijk slachtofferschap als het gevoel van (on)veiligheid ervaren zijn van invloed op de maatschappelijke welvaart van de Nederlandse bevolking. Door diverse organisaties in onder meer de (jeugd)strafrechtketen wordt dan ook ingezet op het voorkomen van slachtofferschap, door (mogelijke) slachtoffers snel en adequaat te signaleren, waar nodig uit de situatie te halen en zorg en ondersteuning te bieden, en door daders te frustreren en zowel strafrechtelijk als bestuursrechtelijk aan te pakken. (SDG 16)

- Om antisemitisme te bestrijden wordt ingezet op een integrale aanpak en maatregelen tegen antisemitisme, waaronder de inzet op bewustwording, preventie en herdenken. Scholing en kennisverspreiding is daarvoor essentieel voor de samenleving. Het is belangrijk dat ook (volwassen) nieuwkomers kennis hebben van de Holocaust en de slachtoffers daarvan. (SDG 10)

Brede welvaart dimensie later

- Om te voorkomen dat jongeren in een kwetsbare situatie in de (georganiseerde en ondermijnende) criminaliteit terecht komen en daarin verder afglijden of doorgroeien, werken de partners uit de (jeugd)strafrechtketen, het zorg-, sociaal- en veiligheidsdomein én het onderwijs binnen het programma Preventie met gezag samen om de weerbaarheid van deze specifieke groep jongeren en hun gezinnen te vergroten. (SDG 10, 16, 17)
- Er ligt een goed fundament voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Criminelen passen zich echter aan op maatregelen die we nemen. Een lange adem en een wendbare coalitie zijn noodzakelijk om alert en onverwacht te zijn én te blijven in het dwarsbomen van de criminele modus operandi. Met slimme combinaties van interventies blijven we onvoorspelbaar voor criminelen. (SDG 16, 17)

Brede welvaart dimensie elders

- Om criminele netwerken en geldstromen te doorbreken werken we samen: zowel in Europees verband als met de bron- en transitlanden van cocaïne en met de landen waar crimineel vermogen wordt witgewassen en/of geïnvesteerd. (SDG 16, 17)

Straffen en Beschermen

Brede welvaart dimensie hier en nu

- Ter voorkoming van (herhaald) crimineel gedrag en om genoegdoening te bieden aan slachtoffers en samenleving werken we verder aan de doelen van de tenuitvoerlegging: snel, zeker en persoonsgericht uitvoeren van straffen en maatregelen met goede informatievoorziening aan alle betrokkenen (slachtoffers, daders, patiënten en professionals) in de keten. (SDG 16)
- We bieden hulp en ondersteuning aan slachtoffers, we verstevigen de informatiepositie en verbeteren de mogelijkheden om geleden schade te verhalen. (SDG 16)
- Gewelddriminaliteit heeft een grote impact op slachtoffers en op het gevoel van (on)veiligheid in de samenleving. We bestrijden geweld en straatterrorisme met een strategische combinatie van repressieve en effectieve preventieve maatregelen. (SDG 16)
- Door jeugdigen die in hun ontwikkeling worden bedreigd in de opvoed- en leefsituatie te helpen en door geweld in huiselijke kring streng aan te pakken worden jongeren in de samenleving beter beschermd. (SDG 10, 16)
- Met het kansspelbeleid beschermen we consumenten, willen we kansspel gerelateerde criminaliteit tegen gaan en kansspelenverslaving voorkomen. (SDG 1, 3, 12, 16)

Brede welvaart dimensie later

- Om te voorkomen dat jeugdigen in aanraking komen met criminaliteit, daarin belanden of verder afglijden werken we nu aan een effectieve brede aanpak van jeugdcriminaliteit. We combineren kansrijke en bewezen effectieve interventies passend bij de levensloopbenadering, van secundaire preventie tot en met re-integratie en nazorg. Deze interventies worden ook ingezet binnen het programma Preventie met Gezag. (SDG 4, 10, 16)
- Om kinderen veilig te laten opgroeien zetten we in op een integrale, gezinsgerichte werkwijze waarbij ook onderliggende problemen op andere leefdomeinen (zoals schuldhulpverlening of bestaanszekerheid) worden aangepakt. Ouders en kinderen kunnen we daarmee eerder en beter helpen. (SDG 16, 17)

Nationale Veiligheid

Brede welvaart dimensie hier en nu

- Het is de taak van de overheid om te zorgen voor nationale veiligheid, om te voorkomen dat de samenleving ernstig wordt geschaad. Veel partijen werken hieraan mee, waaronder de NCTV, politie en inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Ook andere organisaties zoals vakdepartementen, gemeenten en aanbieders van vitale processen spelen hierbij een belangrijke rol. (SDG 16)
- Het waarborgen van nationale veiligheid doen we door fenomenen in beeld te brengen en te zoeken naar de juiste balans tussen de belangen die dienen te worden beschermd, de dreigingen daarvoor die op Nederland afkomen en de manier waarop we onze weerbaarheid tegen deze dreigingen kunnen versterken (SDG 16)

Brede welvaart dimensie later

- De weerbaarheid van Nederland kan worden verbeterd door aandacht te schenken aan nieuwe concepten, methoden en technieken die in de toekomst een kans of dreiging kunnen vormen voor de Nederlandse veiligheidsbelangen. (SDG 16)
- Het kabinet heeft het belang van nationale veiligheid in het hoofdlijnenakkoord nogmaals benadrukt. Het kabinet streeft naar een veilige en weerbare samenleving en zal scherp optreden tegen allen die vrijheid en veiligheid bedreigen. Het kabinet zet in op de uitbreiding van het team bedreigde politici. (SDG 16)
- De aanpak van digitale dreigingen door statelijke actoren en cybercriminelen wordt versterkt; intensieve samenwerking tussen overheid, veiligheidsdiensten, wetenschap en bedrijfsleven wordt bevorderd. (SDG 17)

Brede welvaart dimensie elders

- Voor onze internationale veiligheid staat politieke en militaire samenwerking met de NAVO voorop. (SDG 16, 17)
- Nederland blijft een constructieve partner in de EU. Met andere landen wordt in de EU ingezet op meer strategische zelfstandigheid en samenwerking bij transport, productie en industrie op het terrein van defensie. (SDG 16, 17)
- Recente crises benadrukken het belang van een robuuste en toekomstbestendige inrichting van de crisisbeheersing en brandweezorg in Europees en Caribisch Nederland. Daarom blijven we inzetten op samenwerking op dit terrein. (SDG 16, 17)